

**JOLANTOS GUTAUSKAITĖS, AUŠROS KYNIENĖS,
ŽANOS KOVALIŪNIENĖS, PETRO LOZDOS, RIMANTO ROZGOS
VADOVĖLIŲ „SPEKTRAS. FIZIKOS VADOVĖLIS 10 KLASEI I DALIS“ IR
„SPEKTRAS. FIZIKOS VADOVĖLIS 10 KLASEI II DALIS“ RECENZIJA**

Autorių kolektyvo parengtas fizikos vadovėlis 10 klasei tai nėra naujas kūrinys, kuris apverstų fizikos mokymąsi aukštyn kojom, tai serijos tęsinys. Autoriai nuosekliai tęsia pradėtą darbą, užbaigdami pagrindinio ugdymo dalį.

Šiame vadovėlyje, kaip ir kituose šių autorių vadovėliuose, išlaikomas toks pat vadovėlio formatas:

- įvadinis puslapis,
- tema,
- žinynas,
- laboratorija ir išbandyk,
- uždavinių sprendimas,
- santrauka,
- pasitikrink,
- atsakymai.

Vadovėlio struktūra leidžia tiek mokytojui, tiek ir mokiniui sėkmingai dirbti su šios serijos vadovėliais. Vadovėlio formatas sudaro mokiniui galimybę savarankiškai dirbti su vadovėliu, padeda savarankiškai mokytis, kadangi pateikti sunkesnių uždavinių atlikimo pavyzdžiai, daug papildomos informacijos, pateiktas fizikinių terminų kirčiavimas, išskirtos svarbiausios mintys. 10 klasės vadovėlio turinį sudaro šie skyriai:

- šviesos sklidimas,
- lęšiai ir optiniai prietaisai,
- šviesa ir spalvos,
- elektromagnetinės bangos,
- radioaktyvumas ir branduolinė energetika,
- energija ir aplinka,
- žemė ir kosmosas.

Visuose vadovėlio skyriuose gausu vaizdinės medžiagos. Kiekviena iliustracija, tai informacijos papildymas, pajvairinimas, dėmesio atkreipimas. Tarp iliustracijų galima pastebėti ir vieną kitą tobulintą, pvz., 3 psl. esanti iliustracija nelabai parodo ar paviršius nuo kurio atsispindi šviesa yra lygus (veidrodinis), ar nelygus.

Kiekvienas vadovėlio skyrius pradedamas lengva įžanga, tarsi pateikiama nedidelė problema, kuri vystoma augimo tendencija. Pirmosiose skyriaus temose atrodo viskas pateikta labai paprastai, nėra jokių neaiškumų, bet skaitant toliau išskyla lyg ir paslėptos problemos sprendimo galimybės. Tiek mokytojui, tiek ir mokiniams, tai yra puiki galimybė ieškoti atsakymų. Kiekviena tema pateikta koncentruotai, glaustai, sakiniai lengvai suprantami, logiški, svarbiausios sąvokos paryškintos, terminai sukirčiuoti.

Vadovėlyje pateiktas turinys susietas su mokslo naujovėmis bei praktiniu pritaikymu, tai sukuria įdomaus, šiuolaikiško vadovėlio įvaizdį. Vadovėlyje atsirado naujų temų, kurios anksčiau nebūdavo pateikiamos vadovėliuose - apie analoginę bei skaitmeninę ryšį ir kitos. Daugelyje temų vyrauja ekologinė tematika: energijos šaltiniai, šiuolaikiniai energijos būdai, tarša ir kt. Ar tai gerai, ar ne – parodys ateitis, nes čia plati erdvė tiek mokytojams, tiek ir mokiniams, tas idėjas plėtoti. Malonu, kad fizikos vadovėlyje atsirado vietos atnaujintai astronomijos daliai. Kiekviena tema, tai atskira mintis kūrybinei užduočiai, kas savo ruožtu tik paįvairina pamoką. Astronomijos skyriuje norėtusi rasti daugiau informacijos apie kosmologiją, kosmoso tyrimus, tai galėtų būti kaip papildomam, paskaitymui skirta informacija.

Po kiekviena tema pateikiamos užduotys. Daugelis užduočių reikalauja išsamaus apgalvoto atsakymo, nors kai kurias būtų galima šiek tiek ir pasunkinti. Skyriaus pabaigoje pateiktas skyrius „Pasitikrink“. Mokiniai tai mėgsta, bet tikrindamiesi savo žinias mokiniai kartu lygina su galimu įvertinimu. Todėl klausimų skaičių siūlyčiau, mokinių patogumui, priartinti prie 10 ar 20 klausimų.

Vadovėlyje mažoka praktinių užduočių, tai galėtų pagelbėti atskirai išleistas užduočių rinkinėlis, pritaikytas šiam vadovėliui, ar pratybų sąsiuvinis. Trūksta papildomos informacijos, ar nuorodų į informacinius šaltinius papildomam skaitymui – internetiniai adresai, literatūros šaltiniai.

Reikėtų atkreipti dėmesį į mokslininkų pavardžių pateikimą, pvz., K.Heigensas ar K.Hiuigensas. Manychiau, kad pavardes reikėtų pateikti originalo kalba be sulietuvinimo. Tai siūlyčiau visoms pavardėms.

Vadovėliai „SPEKTRAS. FIZIKOS VADOVĖLIS 10 KLASEI I DALIS“ IR „SPEKTRAS. FIZIKOS VADOVĖLIS 10 KLASEI II DALIS“ atitinka Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo (Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009 m. gegužės 19 d. įsakymas Nr. ISAK-1051) pagrindinius reikalavimus:

- skirtas konkrečiam ugdymo turinio koncentruui arba klasei;
- turi skirtą mokyti metodinę sąrangą;
- atitinka pagrindines demokratinės visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybes, nešališkas lyties, amžiaus grupių, neįgalumo, gebėjimų, socialinės padėties, rasės, etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų atžvilgiu.

Šis vadovėlis atitinka atnaujintų bendrųjų programų reikalavimus. Tai bus gera priemonė fizikos pamokoms ir geras pagalbininkas mokytojui, pasirenkant jam parankų mokymo(si) būdą.

Recenzavo Akmenės savivaldybės Akmenės gimnazijos

Fizikos mokytojas metodininkas

Narimantas Žalys

2010-11-10

